

Sy-li spěwał,
Pilnje dželať,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócný
Lubosć ma;
Bóh pak swěrný
Přez spar měrný
Cerstwosć da.

Njeh ty spěwaš
Swěrnje dželať,
Wšědne dny;
Džeň pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebies mana
Njeh ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske čopjeno

Budyschinje

8. měrca 1931

Bauzen

Samotný redaktor farar Wjergac w Roskacizach. — Číslo 9 a náklad 6 smolerjow luhiciznych a kniharje, řap. dr. i wobm. řul. w Budyschinje
Wulhadža kóždu řobotu a řlaczego řchwórczłětnje 108 řlotnych řpienjeřłow

Njedźela Dřuli.

Řul. 18, 31: Jeřuř pař wřa řny dwanacze a džěřhe ř nim:
Řlaj, džěmy řorje do řerusalem.

Lubny čřitarjo, to řu řłowa, ř kotřymř naš řnjes a řbóžnik řwoje čěřpienje a wumřěče řřhipowěda a to řwojim wučomnikam, řym dwanacjom, řotřř dnyřbachu to najlěpře řrořumicř, řotřymř řa řěč njednyřbjeřhe řotajena wotřacř. To řu přěnje řyntki řóřtneho abo řařijonřtneho čřaka, řdžeř řřheřčřřjan řwoje wobliczo řřřřřnje a řaruje, řřchetoř najwjetřřa řtruchłohra řo wotwřla, řón řwjaty řoho řnjesa čěřpi a wumřěje, a to našče dla. A to nam řřchězo řařo na wutrobu řřřima. Tute řłowa řřhipowědanja čěřpienja a wumřěčřa našřheho řnjesa džřwny a wulki řacřřřčěř na naš čřřnja. Tořodla řěž řu wo řym řěčěč njedhamy, řotřř ř řym řnjesom řobu njeřđu. Tajř řu, a řnadř wjazy řacř řebi mřřřimy. ředny řu a druři řamnu řřřřřřinu řa to wudawa. řrawny řřheřčřřjan ř řym řnjesom řobu džě. A řa njeho je řřařčenje řyle řinařche řacř řa druřich. řřenujřy:

1. řřym řódny, řřym řnjesom řicř a
2. řřym řebi řoho wědomy, řo do řerusalem džě?

1. řřo řojimy ř druřim řicř, řř wřřche řteji řacř mř, pař řřches mudořčř, pař řřches řřřnořčř, pař řřches řohatřřwo. řosdžěl je řřřewulki a wobras řy řměřřny řyl. řřořřer njeřđu řorňo řralej, řřabuřřř řiz řorňo ařřobacze a řřřny řiz řorňo wučženemu řřořřorěj. řařř nawopař řo řroma-dže njehodřa. řařř wřřhelazny čřłowjeřojo njeřřu řbóžowni řromadže. řřř wřřajomnořče řo řořřnawajř. řřeje to řola našřheho řbóžnika a naš řěž řař? řřo wě, řo je řu nawopař

řinařřhi. řařř řnjes je řwjaty, a mř řmy řřěřřnřzy, wón je njewinowaty a mř řmy winowacřř, wón je njewomařany, a mř řmy mařani. řo řu čřłowjeřojo řřřřř. ředn řeřřman ř řapernauma řřař ř tomu řnjesej: řřeřřym řódny, řo řy pod moju řřěřřu řřoř, ale řřař řenoř řłowo, dža budže mój wotrocřř wuřřrowjeny. ředn řěřř wobrocřř řo na řeho řnjesa po wulřim řyřřřlojenju: řnježe, dži wote mnye won, řřchetoř řym řřěřřny čřłowjeř. řbraham řo řořřilowařřhe řřched řym řřřmi muřřemi, řařo řón řnjes řemu řo řřewi w řaju řamre, a džěřhe: řłój řnježe, řym-li řa řnadu namařař řřched řwořřimaj wocřomaj, dža čě řřořřřu, njeřđu nřmo řwojeho wotrocřřla. řařo řeliar řola wudowny w řarpacze řřche-řywařřhe, a řřny wudowny řřřori, džěřhe wona ř řeliarěj: řřřto mam řa ř řobu, muřřo řořř? řy řy ře mni řřřřřřoř, řo řy na moju řřořčř řřominane řřřlo a mój řy morjeny řyl. řubny čřřitarjo, to řřořřimy, řo woni wřřřřřny řwój njedořřatř čřřřa-řu. řdny řo nam ř řodam řowěda, řo řandžel ř řařřřřam řřřřřřřřřř a řařřnořčř řoho řnjesa řřř wobřřwěčřř, řo řutón nje-řjeřři řořř wulku řowěčř řřřřřře, a řo řyřla njeřjeřřheho wójřřla řřwalbny řěřřřř řařřewa, řdny řo nam dale řowěda, řo řřřř řřččřenřzy našřheho řnjesa řwjaty řuch řořo řořř dele řěčřo na njeho řřřřřřř a řłoř ř njeřjeř džěřhe: řo je řón řamny mój lubny řy, na kotřymř dobre řřodobanje mam, řdny řřřřřřimy, řař je řwěřda řoho řnjesa mudořym ř řařřřheho řřařa řuřč řořařa, řař je řimeon w řemřlu řwojeho řbóž-nika wohładowřřhi řwój řořřřřni, najřřeřřřhi řěřřřř řpěwař a řorňo řomu wřřřřř řanowe řłowa džěřřřimy: řřdžřřimy řeho řřařřnořčř, řařo řřařřnořčř řenicřřheho narodženeho řřřna wot řłotřa, řořny řnadny a řřawdy, řař řwěřřimy řebi řotom,

I tutym Knjesom hicz. Njedyrbjeli rjez: Njeskym hódny wšcheje kmilnošće a wěrošće, kotruž by na twojim wotrocžku činił. A tola, lubny čitarjo, kajzy dha běchu tamni dwanaće? Esu drje kwojeho mištra pšewodželi, ale jenož ta dokho, hač běše strach knadny; hač na Golgatha njesku kobju schli. A steji hrěch mjes tobu a twojim Knjesom, a nje-dowoli tuta cžemnošć so tomu Knjesej pšhibližowacž, kweťku kweťka, dha spominaj na tamneho schacharja. Wožud běše jeho kobju na horu Golgatha wjedł a na kšich powyšł, ale hladawšchi i wokom wěry na kwojeho Šbóžnika, je so pšhe wšchu cžmu pšhedobny a ju sahnał, hdyž je so schroblił jeho prošnyč: Knježe, spomni na mnje, hdyž do kwojeho kralestwa pšhındžješ. Haj prašhejmy so kóždy jenotliwy: Esym hódny, i tym Knjesom kobju hicz? A potom

2. Esym kebi toho wědomy, so do Jerusalema dže?

Lubny čitarjo, i tutym měštom njeje nowy, njebieski Jerusalema měnjeny; to njeje to město, hdyž je druhi kbatny wotpocžnił woštajeny Božemu ludu, to njeje to město šbóžnyh a dołonjanyh, ně to je semski Jerusalema se kwojimi hrěchami a žadoščemi, se kwojimi kweťnymi wjekelemi, se kwojej nje-wěrimi hrěchami a žadoščemi, se kwojimi kweťnymi wjekelemi, se kwojej njewěru a pšhiwěru, to je Jerusalema, na kotrež je Jesuž płał, kotrež morjesche profetow a kamjenjowasche tny, kotřiž běchu i njemu pšblani, to je Jerusalema, kotrehož wobndlerjo tny wotrocžkow i winizy wustorkachu, kotrychž běše tón Knjes tam pšblal, a morjachu a prajachu, jako byna wohladachu: Glejče, to je herba, chzemy jeho moricž, so by herbstwo našče bylo, to je Jerusalema, kotryž njespšna tón cžaž, w kotrymž bě domachpntany. Wón kopjesche jedyn hrěch na druhi, hač so škóncžnje Boži bud na nim dopjelni a bu wutupjeny. To město bu i semi šrunane, žadny kamjen njewošta na druhim. Tam Knjesowu pucž wjedžješche. Hušto je horje do Jerusalema schoł. Hižo jako dwanaćelětny džěsche se kwojimaj staršchimaj do Jerusalema na jutrowny rócžny cžaž. Kał hušto je se kwojimi wučomnikami horje do Jerusalema schoł, so by wučil a předomal, dobrotu činił a wustrowjal. Tajke pucže jemu tež pšhezo lohke byłe njesku. Jenož tohodla běchu jemu šnjepliwe, dokełž wolu cžinjješche kwojeho Wótza w njebiekach. Haj, to běše jeho zyroba, so wótzowštu wolu dołonjješche. Ale tón poželni pucž do Jerusalema běše najcžežšchi. Tón Knjes wědžješche, šhto na njeho cžała, šhto běchu jemu wobndlerjo semškeho Jerusalema wotmnyšili. Ale cžeknyč njechašche a njeskmedžješche, pšchetož po kłowach ščenika Mateja šjewi kwojim wučomnikam, so ma hicz do Jerusalema a wjele cžerpicz wot staršchich a wnyšchich měšchnikow a pišmawučženyh, a so budže morjeny a na tšeczi džen šašo štanycz. To potajkim jeho woli pšchewoštajene nje-běše, hač chze cžerpicz. To bě wola Wótza w njebiekach.

Lubny čitarjo, kmój kebi wědomej, šhto to reka: Do Jerusalema? To njeje wukhodžowanje, hdyž rjaneho nawidžiš, hdyž so wjekeła a wofšewjenja poščizuja a hdyž móžesh napošledt w mjehkim ložu wotpocžnyč. Ně, to je wozowanje, napinanje wšchitkich mozow a wučžerpanje wšchitkich hrědkow. Ale kónz je kražny. Njesachodna křona na bėdžerjow cžała. Tajzy móža napošledt i Pawołom rjez: Ja bym so dobre bėdženje bėdžil, ja bym dobėhał, dha je mi pšhipołożena křona prawdoščje. Do Jerusalema, to reka: Do cžerpjenja a wumrěčža. Njeh so wšchitko we naž pšhecžiwu tomu wobara, dha je to tola jenož kweťne smyšlenje. Njeh młodži a štrawi nicžo wo tym wjedžicz njechadža, dha tola jenož počaža, so žani prawi wučomnizy teho Knjesa njesku. Někotryžkulž špnta se wšchitkimi cžlowjekami w mēre žiwy byč, ale to jenož kšwilu dže; škóncžnje to njesnjepliwošč kšgodow wjazny

njedowoli. Lubny čitarjo, šhtož chze ja tym Knjesom hicz, ma so kam šapreč a kwoj kšich na so wšacž. Napošledt pał, a to je to najwažnišche, chzemy so Božej woli podčžignycz. Našchi wótzojo so to derje rošumili, našchemu narodej pał je to rošumenje šhubjene šcho. Našch narod njerošumi cžerpicz, ale to njeje kšynošč, ale kšabošč; to naž dale do předa njewjedže, ale to je našče štaženje. Šhtož kwoje žiwjenje chze šachowacž, tón budže to kame šhubicz; šhtož pał kwoje žiwjenje šhubi moje dla, tón budže to kame namačacž. Tohodla: Do Jerusalema!

Mój kšhecžijano, ja mnu dži;

Dži ja mnu, Khrystuž rjetnje,

Esu šapreč kam, kšich na so wšmi,

Njeh dušcha kweťej cžeknje,

Budž mojom' kłowu poščuščny,

We žiwjenju mi podobny!

Samjen.

Wobšbožaza drohotka.

Žiwjenja pucže njemjenowaneho.

(Potracžowanje.)

Šhtož jenicžny mi hiščje bě pšchi mojim „rošumnym wužiwanju žiwjenja“ na pucžu, to bě stara džěčaza wěra, bě bojošč, so je Bóh, kiž wšchitko widži. Na twarach kšychach hušto, kał džělaczerjo šnatny duchowny wužmėšchowachu. Kónz jich rěčow bě pšhezo: „Hdyž so tuczi, kiž tola dyrhja pšchikadni kšhecžijenjo byč, kšhecžijenjo, hidžimny my kšhecžijanstwo; wono potom nicžo dale njeje hač hrědł, potkóčowacž džělaczerštu woschtu a lud kšupny ščžinicž. By-li Bóh był, njebny pšchidał, so cžlowjek cžlowjekej krej zyža; wón by wobkėdženstwo a džělo šepje rosdžělił. Tuž potajkim žaneho Boha njeje! Tuž potajkim je nabožina něšto ja kšupny!“ Ja njeskym kebi jich „rošumnu wěru“ ženje pšchikwojicz mohł, hač runjež běch pšhekwědcženy, so mējachu we wšchelaškim prawo. Ale rošjažnjenje chžny tež ja mēcž. Tohodla kupich kebi knihu: „Jesužowe žiwjenje“, kotruž bě nekajki njewěrjazy napikał, a čitach knihu: „Wěricž a wědžecž“, w kotrež něšto přejješche, so je Bóh, a pntach dopołašny pšhecžiwu tomu, so Bóh je. Ale, ale, dokhož tež pntach a rospominach, ani wokomika njeskym mohł wěricž, so Bóh njeje. Ně, i wulkimi wohenjowymi pišmikami bě mi to do dušche njewuħažniwe šapišane: „Tuž pał tola je Bóh žiwy, žo hnowacž a kšhoštacž a šhtož poštajene, w kšwětle wupšchestrěwacž. Wón džěli jónu borany wot wowzow; wšchitzy, kiž jeho šazpiwachu, budžeja so potom jeho bojecž. W knihach štworjenja steji to na wšchěh štronach a kšwědomjo praji to hižo džěščju: Tuž pał je tola Bóh žiwy, kiž je Knjes wšchěh wěcžnoščow! Šhtož jeho šaprewa, je dwóžny kšepny!“

W staršchich domje mējachmy štajnje domjazu nutrošč. Ja hidžach knihu ja tute nutroščje a šhtož w nej štejješche, dokełž mi to tał kšutnje do wěroščje rěčješche. Mój hněw na tute „pšchidawki se štareho njerosjažnjeneho cžaža“ bu džen a wjetšchi; ja kšmējach so wótšje tutym „štarým bajkam“. To rošhori nana. Mój štejachmoj kebi napšhecžjo kaž wohen a woda, haj kaž rosnjemdrjenaj kšaponaj.

„Hólcže, hólcže! Šhto to i tobu hiščje budže!“ rjetny ras nan rošhorjeny kaž rosnjemdrjeny cžělj.

Ras, jako běch i macžerju kšamluťki, rěčješche mile, tał mile a luboščiwje, kaž to jenož macž šamóže rěčječž, so mnu a rjetny: „Richardo, budž tola hinašchi! Pohladaj na Knjesa Jesuža! Šhto wšcho je wón ja tebje činił! Móžesh ty jeho lubošč a jeho krej i nohomaj teptacž? Pšhındž i Jesužej!

Wón sczini tebie sbożowniškeho hacz to śwēt samóże, nad kotrymž cžert knježi! Ty pšchinješeš hišcže njesbožo na šo, hdyž dale tač hrěchej šlužiš; pšchetož hrěch je ludži skaženje! Ty šy duzy po puczu do hele!“

Tu jakto šo mi něšto do wutroby. Sranjeny wotmołwach: „Haj, to móže dobre doć sa stare žony być! Ale mi je žyły śwēt wotewrjeny, mi gmejstota šo žiwjenje tač lubošcziwoje! Ja chcu jo domužiwac! Druhy to tež cžinja! A cžemu dha je mi Bóh hewač tuto požadanje dač, hdyž jo njejměł pofojicž? Ně, macze. Salutuj šebi šwoje derjeměnjene šłowa. Ty nimo mje rěcžiš.“

So bych šo někač pšcheměnič, na to šebi ani njepomyšlich. Ja njeběch tola dozŕla hišcže wšch wješela šwěta wopntač. Tomu, kotrež najhrošnišce mjes nimi, njeběch hacz dotal hišcže podležač: njepózcziwošczi. Moji towaršchojo cžinjachu wšcho, jo bychu mje sawjedli, tež tutón hrěch woptač, a wudawachu, jo to ničžo dale njeje, hacz šytož natura trjeba. We mojej wutrobje nastawasce horze, wšcho cžište šanicžaze požadanje, ač, šyto praju, cžertowšce požadanje po tutym šodomštim jabłuku. A ja hajach šwoju požadliwošcž hišcže, cžitajo mašane powědańcžka; ja dyrbych tež kač druhy, być „muž“. Njehorne rěcže běchu mi nětkle to najlubše, na cžož poškuchach. Njecžište špěw i forczmow pšchedobnywachu šo mi i wuchom do wutroby a roščerichu mi cžuw. S njepózcziwymy wobrašami šanješchwarnich šebi cžišcže šwoju fantaziju.

Ložto mi njeje było, šo tutomu hrěchej poddacž. Někašce to tola, tež pošklednju šchricžku bohabojošcže a hańbicziwošcže we mni šaduŕncž a mi bu tač horzo pšchi tym, jo buch cžerwjeny do woczow. Tola šlónčnje pšchewingch wutrobu, abo lěpje prajene, šlónčnje pšchewing mi hrěch wutrobu; běch roščudženy, šeluch cželneho požadanja hacz do dna wupicž a i špofojenju požadliwošcže woprowač pofoj šwědomja.

Najradšcho bych šamjelcžak, šytož nětkle pišchu; tola wěrošcže dla dyrby jo prajicž. Hewač by tola pobrachowala šłowna štažija na cžarje, po kotrejž sa šbožom honjach. Storchnjeny wot škeje žadošcže kač Šěwa, tórny kač ptač šchtruš, kotryž, hdyž jeho honja, šwoju šłowu do pěška tykne, mēnjo, jo kač wón šam tež druhy ničžo njewidža, šym ja cžěło a dušchu, Božu podobnošcž a Bože šudobje, molochy njepózcziwošcže dač a woprowač. — — —

Na . . . hačy šym ja w domje, kiž njemóžu wjazny mjenowacž, šwoju njewinowatošcž — šyto praju: „njewinowatošcž!“ tuta bě dawno šhubjena! — šym ja šwoju cžłowješku doštojnošcž, šwoju cžěšč pohrjebač. Wutroba mi pukotašce, škróni mi pikotašce, w šchijinych žiłach šo frej pukotajo pšcheliwašce, jako šastupich pšches próh doma, w kotrymž njepózcziwošcž bydlešce, krocžo i „šawodžetemu paradisej“, kač prajach. Durje běch woczinič, wrócžo wjazny njemóžach. Bě pšchepošdže!

Tebi, šaklaty hrěšce, pšhipowědaju wěčne njepšcheczelstwo. Ty šy mje wolěš, wobwič kač had młodeho lawa. Ty šy mi žro i šoščow wuzŕač, pomjatk wošlabič, cžěło womašak, wohańbič, škajš! A dušchu a šwědomjo šy ty mi i hańbu a i pšhipaleny mi šnamjenjemi wobcžežič. Ty šy mje niže šlócžatow šczahnyč. O na tebie, ty žakoštny hrěšce! Ty šy mje hrošnje šjebač! Njebjeka w tebi namačacž šo nadžijach, namačak pak šym — helu! Moju wošlabnjenu wutrobu šy ty mi šczinič helu! Sa šrótkle šawješelenčžo šym dač šubla, kotrež mi njemóže narunacž žadny šwēt, žadny cžert, žadny bóh! Błaš ja! Kač šhubjeny šyn šym ja pšchezo šažo tykač do šo šwoje šlodžišny a njebuch šnty. Nastajnje šym ja, woštróšnjeny po šwojich dracžowach hoščzinach, šacžuwač tu ból, ko-

truž hrěch pšchihotuje, kotryž woptuješ, hacz runjež cže šwědomje wobškoržuje.

Wot tehdy šym hidžič Boha a Ješuša a wšchitto, šytož bě někač i šchescžijanštwa. W našim mēščze wotmēwachu šo tehdy ewangelizacije. Pšcheczelny młodženy da mi na hačy pšcheprošenje. Žało šo jeho woprašach, šyto tam je, wotmołwi wón, jo tam hrěšnikow i Bohu wozža. Ja škoro wótšje šarejich a šo šchcžerjach a mjenowach jeho cžłowjeka, kotryž ma šytanje sa mošy. A šyto praji wón na to? „W bibliji šteji pišane wo cžłowjekach, kotřiž maja pšhipalene šnamjo na šwojim šwědomju“, — 1. Tim. 4, 2. — Tole wuprajiwšchi šo wobroczi a woštaji mje štejo, kač bych pšchiroščjeny byč. Nje-namačach žanny šłowow we šwojim šastróženju a rošhorjenju. Šdže jow mje šnajesce? Šdže jow wēdžesce, šytož běch cžinič? Buch njeměrnny, — ja běch wužtyšak Boži hłóš. Šdyž w nožy — ja špach njeměrnje — wchor sa wošna mojeje šomorki torhašce, mēnjach, jo widžu cžorneho cžerta sa wošnom, jo šlyšchu šchtrabanje jeho pašorow, a wošny mi štawachu. Šdžež šhodžach a hdyž štejach, wšchudžom mi bě, jako by šmjercž mje šczěhowala kač šrawjenž šłóšnika. Bojach šo pšchod šwojim šczinom. Haj, grawowach šo šameho šo. Ja běch wērytowaršch cžerta; biblija praji tola: „Cžerczi tež wēry a ržu“. (Pošracžowanje šczěhuje.)

von Bodelschwingh — 100 lět.

Džen 6. mērza bě to 100 lět, jo šo w lěcže 1831 w Tecklenburgu narodži Friedrich von Bodelschwingh, — „nan Bodelschwingh“, kač jeho mjenujemy, jeho roščinawajo wot šyna. Džač a pšchikšuchnošcž šebi žada, jo šo hewač, pšchi tajkei škladnošczi pak wošebje, na tutoho wulkeho w šraleštwje lubošcže Ješukoweje špomina. Tuž tež my to džača pošni cžini-my, podawajo tu dženka wobšchěrnny žiwjenjeběh, ně, i druhim chžemy jeho škutlowanje wopominacž. Podawamy tu šczěhowažny lišt, kotryž lěpje hacz to a tamne našpomjenje i jeho žiwjenja počaže, šyto a šyto Bodelschwingh bě a šyto a šyto wón nam nětkle hišcže je. Sa pšchewoštajenje lišta šmy wutrobnje džačowni a našchi cžitarjo a cžitački budža to žyle wěšcže tež.

Do toho tu jenož někotre małe počaški i jeho žiwjenja, kotrež budžeja šnadž tomu abo tamnemu lube, jeli jo je hišcže nješnaje. Friedrich von Bodelschwingh bě 6. džěcžo šwojeho nana, kotryž bě i krajnym radu a bu pošdžišcho i wšchšchim prešidentom Rheińškeje provincy. Šložiwšchi šwoje pruhowanja na Dortmundskim gymnaziju wēnowasce šo Friedrich ratařtwu na šublach we Bódringch tonidlach a w Bómorškej. Tola bórny šo pšchewēdczi, jo ma Bohu šlužicž na polu mišijonštwa. Tohodla študowasce bohošłowstwo a bu i šararjom pšchi ewangelškej wošadže w Pariju. Šižo tam bu wón niž drje „i mišijonarom mjes pošanami“, ale „še šnutsčownym mišijonarom“. W pšchedmēščze La Bilette natwari wón, podpjerany wot šwojich nēmškich pšcheczelow, šwojim hačymjecžerjam šchulu a žyrkej. 1864—1872 bě potom i šararjom w Dellwigu pšchi rěžny Ruhr. Tam pšchindže na njo wulke horjo. Sa 13 dnjow wumrěchu jemu 4 džěcži. Wón nawuŕny tu, kač šam praji, pod šrutej ruku Božej šmilenje mēč i nušu a i cžěšnošcžu šobucžłowjekow. Poškuchny Božemu hłóšej a powošanju wopušcži wón 1872 Dellwig a džěšce do Bethela pola mēšta Bielefeld, jo by tu pšchewšak wulki, haj po šdacžu pšchewulki nadawč. Wón tam namača mačny dom ja džěcži, kotrež mējachu padawu šhorošcž a w jeho bliščoczi hačle nastawazny dom sa šmilne šotry. A šyto je něč Bethel! Šyto to njeby wēdžak!

Nasch list pak ma so takle:

W Bethelu, džen 5. sept. 1910.

Lubaj starškej!

Dženja dzu Wamaj přeni wobšěrnišchi list i Bethela napiskacž. Wschelate dopisknizy i pucžowanja pšhes Braun-schweig a Hannover a wot tudy staj drje tola hižo dostałoj.

Jako ja 1. sept. popołdnju pšhed Bielefeldskim dwórnišchjom do elektriškej železnizy salěsch, so bnyh do Bethela dojeł, mējach kwoje přenje setkanje i jennym i młodnyh Bielefeldskich diakonow. A pomnykće žebi, tež wón bě Łužiczan; je i Habrachciz. Tuž běchmoj jako krajanaj tež bórny dobraj snataj. Wón mi pomhašche mój wacžot nješč a pšhedwodžesche mje hacž do konwikta ja kandidatow.* Tu mje najwutrobnjšcho witašche senior konwikta a pšhedstaji mje tym druhim kandidatom. Dyrbjach hnydom i nimi kofej picž a běch bórny mjes nimi kaž domach, hacž runje běch jenicžki Saksja mjes nimi. Bě tam tola mjes nimi tež jedyn i Hollandškej, jedyn je Schwizy, jedyn i Württembergškej, jedyn i Hannoverškej a wschelazy i Westfalškej; ale žerbški kandidat njeje hacž dotal tu w konwikcie pšhebnwal. Hižo tu šacžuch bórny horzecho bratrowskeho ducha wodnyh, kotryž pšhes zny Bethel duwa. Hnydom pšchisamknychu so theoretiske šwucžowanja, kotrež so tu kóžde popołdnjo pod wjednistwom duchowneho Rahna, lubeho stareho knjesa se schědžiwey brodu, wotměwaja. Pšchi tutych njetrjebach so hišcže na tutym přenim dnju wobdželicž, so bnyh so mohł troščku i Bethelom šesnacž a kwoje smachi i forba wulkasč, kotryž bě džen předny se železnizy pšchischoł.

Konwikt steji na „horje Zion“ njedalošo Zionškej zyrkwe, wožrjedž lěka. Dokoła wokoło steja wschelatore i tnyh njelicžomnych domow wustawa. Tak duzy pšhes Bethel dóndžech na wulki kěchow, kotryž se wschey kweru hladaja. Wožrjedž tnyh wjele rowow Bethelskich kotrow je namakał Bodelschwingh-nan kwoj pošledni wotpocžink. Jenož něšto dnjow po jeho 79. narodninach saja jeho Boža rucžka, a 2. haprleje 1910 bě jemu spožčene czišche a směrom wotkal czahnyč. Jeho row pšchi jednoru kšhiž, na kotrymž to heškło steji: „Dokelž je so nam kmiłnosč dostała, njewoškabnjemy my!“

Scžicha a samyškleny krocžach po hórny dele k domej Zoar. Tutón je jedyn i přenich domow Bethela. W nim je mi nětko ja bližšche njedžele moje džělo jako „bratrowskemu pomocnikaj“ pšchipočasane. Něhdže 30 na padawu khorosč czerpjazyh hólzow je tu 4 bratram a kandidatej doměrjennyh. Dohladowaštwo doma ma „domjazny nan“. Wón bě dobrny pšhecžel Bodelschwingh-nana a kłuscha do jeho najstaršich a najkwerišich kobjudželacžerjow. Je to originelna wobjoba. Rěkaja jemu po znyh Bethelu „Wjerch i Zoar“. Jeho kandidatej pak rěkaja: „Dwórski předač“. Tak kym ja to hižo daloko schiknył a bywajo runje hišcže pólški domjazny wučer, špěšnje postupił wo šhodžent wysche. W dolhim rnytu kwojich pšhedkhadnikow kym ja tón 121. „dwórski předač“. Mój „wjerch“ njeje ženjeny, ma pak njewjestu; tuta je mikijonska stazija Lutindi w Wfrizy, ja kotruž wón pšchi kóždej škladnosčzi horliwje rěczi a pjenjesy šbėra.

W naschim domje cžinimny my mužojo kami wschē domjazne džěla. Jenož schatny plokaja so kobju we wulkej plokarni, a po jědž kłodzimy žebi do kuchiny jeneho i bližšich wustawow. To mam nětka ja mnoho njeswucženeho džěla. Rano w 5 hodž. budži mje mój „budžak“; 1/46 hodžin kym ja hižo delekach we španskej jstwi pola hólzow. Esym šwobletany kaž bratsja i piškanym kiltom a i daloko a ščěroko snatej „módrej falu“.

* to je dom, w kotrymž kandidatojo, bohokłowzy, kiz we Bethelu wutnu a džělaja, pšhebnwaja.

Cžežke džělo ja šapocžerja je, džěczi wobletacž; ku tola tute šdžěla cžisčje kłupe a kšripawe. Šdnž ku wumyte, dawamy my jim jěšč. Mjes tym dyrbi tež hižo španska jstwa cžišta bnyč a kobja ščinjene. Šdnž kym tež my bratsja poškėdali, mam ja kšwile, žebi kwoju jstwicžku ščjinicž. Rano kaž wječor mam ja domjazej wožadže krotku nutrošč džeržecž. Wot 10—11 hodžin prózaju so, i lěpšimi mjes džěczi mi šchulu džeržecž, — jeli so kmišch to tu šzyla tak mjenowacž. Wožebje rad wone špěwaja; ja pokasaju jim wobrašy; džěczi pokasuja mi jednore wězy a mjenuja je i mjenom. Połodnjo dawam šašo kobju džěcjom jěšč; mam so staracž ja kłuchoněmeho 15lěta. hólza, kotryž je nimo toho tež hišcže kłepny a njepšhestawajzy na stólzu žedžo kłowu dele powěšcha. Wón njemóže žebi dozyla pomhacž, ale hdnž jemu lizo majkašch, je to, kaž by so poškėwlował. Rosmołwjecž so i nim njemóžesch, lubošč pak wón tola hišcže šacžawa.

Jako kšěžorku pšchi jeje pošlednim wopycže pšhes našchu wulku jstwu wjedžechu, buschtej jeje wócžny połnej kšylow a wona rjekny: „A k d ž a k o w n i d y r b j a t o l a w i c h i t z y s t a r i c h i b n c z , k o t s i z m a j a s t r o w e d ž e c z i !“

S a j t u w i d ž i i c h m n o h o h u b j e n s t w a ! T o c ž i n i c z e d ž a k o w n e h o . N j e p š h e s t a w a j z y t u t y m w o b h i m d ž e c z o m k ł u z i c z , t o ž a d a ž e b i w j e l e s n u t s k o w n e j e m o z n y a s n u t s k o w n e h o m ě r a , t o l a w p r a w e j k š h e s c z i j a n s k e j l u b o s c z i b n w a t e z t o , s c h t o z c z e z k e , l o h k e , a t y j o s n j e ž e s c h . S d ž e n a m a k a s c h w o n k a c h w k w ě c z e t a j k e w o p o r n i w e a p š c h i t y m t o l a r a d o s c z i w e w u k o n j e n j e k š c h e i c z i j a n s t w a !

(Škóncženje ščěhuje.)

Zyrkej a stat.

Pruški kějw pšhecziwo proletariškim kwohodomyšklym.
Šłowny wubjerł pruskeho kějma je so i namjetom na wyschnosč wobrocžil, „so by pšhecziwo organizacijam šakrocžika, kotrež wohanjejo nabožinu šorganizowanu wustup i zyrkwje špěchuj a pruhowala, hacž a tak daloko je móžno, je šakasacž a jich šchczuwanški material šebzacž.“ Tutón namjet je ščěhwš šadžerženja kwohodomyšklyh, kotřiz po pšchikladže ruškich bjesbóžnyh na wscho mózne waschne šchczuwaja a ja wustup i zyrkwje džělaja. Šim kłuzi pšchi tym wscho mózne; tak na pšch. wokoło czahaze cžrjody i trompetami, i gramofonami, i rěczazny kšorami a i druhim. Tohorunja wužiwaja lětaš, i kotrymž zyrkej a jeje naprawy hrošnje hanja. Naspomnje-ny namjet je šwježelaze šnamjo ja to, so kšhesčizienjo bóle a bóle wotucžaja a špóšnawaja, šhto jich nadawł a pšchikłuschnosč je. — Ale je to jenož we wulkim tak, štawa so tajkeho jenož wot wulkich šjednocženštwow? Njeje to tež w małym tak? Njěstawa so tež tajke šchczuwanje a kažaze škutkowanje pšhecziwo zyrkwje, nabožinje, wožadže, kšhesčizianškemu žiwjenju pšhes jenotliwyh? A niz tež pola naž? A hušto došč to njesku cži, kotřiz i zyrkwje wustupichu, ale kšhesčizienjo! A drusny kšhesčizienjo ku tak kłabi abo bojasliwi abo liwzy, so tajkim kšhesčizianam napšheczo njěstupja. Nadžijomnje je tež tu bórny tak daloko, so so tajke kšhesčizianške hibanje šbėha pšhecziwo tajkemu „kšhesčizianškemu“ šadžerženju.

Wschelate i bliska a daloka.

S Lubija. Ša noweho přenjeho duchowneho a šdobom ja šuperintendentu je so wušwolil šarač Žagšch, přeni šarač pšchi Bětrowskej zyrkwje w Freibergu. Bórny po jutrach drje kwoje nowe šastojnštwo pšchewošmje.

Šistowanje. R. we W.: Nutrny džak! — W. we W. ja Łaetare.